

TERMENI DE ORIGINE POLONĂ ÎN DOCUMENTELE SLAVO-MOLDOVENEȘTI I. 1388—1517 *)

MIHAI MITU

În evul mediu slavona ¹ a fost limba diplomatică, oficială și de cult a celor mai multe dintre statele slave, iar dintre cele neslave, a țărilor romine și statului lituan ². În funcție de teritoriul și limba poporului respectiv ea a căpătat caractere specifice care au determinat împărțirea în așa numitele «redacții». În slavistica actuală se vorbește de o slavonă de redacție bulgară, sirbo-croată, moravă, ucraineană, rusă, romină, după cum această limbă — la origine veche slavă sau slavă bisericească — a fost folosită ca limbă oficială și de cult în unul sau altul din statele feudale ³. Aceste caractere specifice sînt determinate de faptul că slava veche, cu fondul său lexical și formulele de tip bisericesc, începînd să fie întrebuintată ca limbă de cancelarie, nu mai corespundea necesităților impuse de relațiile politice și sociale — mult mai complexe și variate —, pe care urma să le exprime. Nu se putea vorbi într-un limbaj religios despre vinzări și cumpărări de pămînturi și sate, darea în stăpînire sau

*) Autorul ține să aducă mulțumiri tovarășilor conf. I. C. Chițimia și conf. Gh. Mihăilă, pentru îndrumări și sfaturi, precum și pentru substanțiale propuneri de îmbunătățire făcute cu prilejul recenzării lucrării în manuscris.

¹ Termenul «slavonă» provine din slavistica franceză: *le slaven* (cf. A. VAILLANT, *Manuel du vieux slave*, I., Paris, 1948, p. 13). În ultimul timp se folosește și termenul «slavă cărturărească» (книжнославянский), ca fiind mai potrivit pentru o limbă scrisă care «a deservit și alte genuri decît cele religioase» (cf. GH. MIHAILĂ, *În legătură cu alcătuirea unui dicționar al slavonei din Țările Romine*, SCL, X, 1959, nr. 3, p. 474, nota 4).

² Slavona a fost folosită și în cancelariile regilor maghiari, dar numai în relațiile politice externe (cu țări slave, cu țările rominești). Trebuie adăugat de asemenea că în relațiile politico-diplomatice între țările slave și cele neslave era folosită și latina.

³ Rolul limbii slave vechi ca limbă literară (culturală) comună a slavilor meridionali, răsăriteni și în parte, apuseni a fost obiectul unor comunicări prezentate la al IV-lea Congres al Slaviștilor de la Moscova (1958): J. KURZ, *Cirkevnoslovansky jazyk jako mezinárodní kulturní (literární) jazyk Slovanstva*, în *Ceskoslovenské přednasky pro IV. Mezinárodní sjezd slavistu v Moskvě*, Praga, 1958, p. 13—35; L. ANDREICIN, *Роль языка на церковно-славянском языке за изграждането на съвременния български книжовен език*, în «Български език», VIII, 1958, nr. 4—5, p. 309—320. Problema a fost reluată de N. I. TOLSTOI în articolul *К вопросу о древнеславянском языке как общем литературном языке южных и восточных славян* în «Вопросы языкознания», 1961, nr. 1, p. 52—66.